UUTISET

En ole koskaan nähnyt näin huonoa ja röyhkeää lainvalmistelua. **KUNNANJOHTAJA TEPPO SIRNIÖ, PETÄJÄVESI JA MULTIA**

Kunnat lausuivat vajain tiedoin

Kuntien tuli antaa torstaihin mennessä lausuntonsa uuteen kuntarakennelakiin. Monen mielestä tehtävä oli mahdoton tai vanhan lausunnon olisi voinut kopioida, koska sosiaali- ja terveysuudistus ei ole vuoden aikana edennyt.

Valtiovalta kiersi viime keväänä maakunnissa kuulemassa kuntien kantoja uudistukseen. Kunnat toivoivat jo tuolloin toista kuulemiskierrosta erityisesti sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisestä.

Sote-työryhmän oli määrä luovuttaa esityksensä ministereille viikko sitten. Raportti valmistuikin, mutta ministerit peruuttivat sen julkistuksen.

Sosiaali- ja terveysministeri **Paula Risikon** (kok.) mukaan sote-alueista ei pidä päättää ennen kuntauudistuksen ratkeamista.

Asiantuntijat olivat tiettävästi esittämässä Suomen jakamista 30–40 sosiaali- ja terveysalueeseen ja palveluiden järjestämistä isäntäkuntamallilla tai kuntayhtymänä.

Akatemiaprofessori **Kaarlo Tuori** on pitänyt isäntäkuntamallia mahdollisesti perustuslain vastaisena. Kuntien itsehallinto edellyttää demokratiaa, mutta tässä mallissa muilla kuin isäntäkunnalla olisi vain maksajien asema.

Kuntien oli vaikeuksia antaa lausuntojaan myös siksi, että sote-uudistuksen ohella kesken on myös valtionosuusuudistus.

Kuntien piti nyt ottaa kantaa selvitysvelvollisuuteen, määräaikoihin, yhdistymisavustuksiin, sosiaali- ja terveydenhuollon turvaamiseen sekä siihen, mikä on hallituksen toimivalta kuntajaon muuttamissa.

Lausuntojen perusteella kunnat kannattavat kuntaliitoksissa edelleen vapaaehtoisuutta, pitävät aikataulua liian tiukkana toivovat selvitystyöhön enemmän aikaa ja haluavat valtiolta enemmän rahaa yhdistymisiin.

Rakennelaki velvoittaisi lähes kaikki kunnat selvittämään liitosta muiden kuntien kanssa. Perusteina olisi alle 20 000 asukkaan koko, työpaikkaomavaraisuus, työssäkäyntiliikkuminen, yhdyskuntarakenne ja kunnan taloudellinen tilanne.

Pakkoliitos odottaisi lain mukaan vain erityisen huonossa taloustilanteessa olevia kuntia.

Kuntajoukko on kirjava. Mukana on suuria kaupunkeja ja pieniä maalaiskuntia, hyvin toimivia ja tehokkaita kehyskuntia ja jo kertaalleen pakkoliitettyjä kuntia kuten Sipoo.

Suurten kaupunkikuntien pelkona on, että lakiuudistus teettää niillä paljon työtä vailla tuloksia. Niiden mielestä kunnat pitäisi myös sitouttaa toimimaan kuntaliitosesitystensä mukaan. Näin katsoo esimerkiksi Turku.

Espoo toivoo selvityksiin kuntaliitosten ohella myös yhteistyön tiivistämistä. Sekä Oulu että Tampere pitävät aikataulua liian tiukkana.

Kuntaliitto korostaa, että kuntauudistuksen tulee edetä viivyttelemättä, mutta toteutuksessa on panostettava realistiseen toteutuksen aikatauluun.

Kunnille halutaan riittävästi aikaa rakennejärjestelyjen valmisteluun ja toimeenpanoon.

Liitto pitää tärkeänä, että hallinnon rakenteiden on selkeydyttävä ja toiminnan tehostuttava.

EIJA MANSIKKAMÄKI

AIKATAULU

Selvitykset ja esitykset valmiiksi 1.4.2014 mennessä

Hallitus toteuttaa ohjelmansa mukaan koko maan kattavan kuntauudistuksen, jonka tavoitteena on ”vahvoihin peruskuntiin pohjautuva elinvoimainen kuntarakenne”.

Uudistusta johtava valtiovarainministeriö on kuullut kuntia kahdesti: ensimmäinen kuulemiskierros käytiin viime keväänä ja toinen päättyi torstaina.

Aikataulu tästä eteenpäin on tiukka. Kuntien tuleeilmoittaa marraskuun 2013 loppuun mennessä, minkä kumppaneiden kanssa ne aikovat selvittää kuntaliitosta.

Selvitysten ja niistä seuraavien esitysten tulee olla valmiina aprillipäivänä 2014.

Uusien kuntien on määrä aloittaa vuonna 2015 tai viimeistään 2017.

Pääkaupunkiseudun kuntien tulee ottaa erikseen kantaa metropoliselvitykseen toukokuun puoliväliin mennessä. Selvitys sisälsi suosituksia kuntaliitoksista.

Petäjävesi haluaa maakunnalliset palvelut

Petäjävesi esittää laajaa maakunnallista liittoumaa, jossa palvelut järjestetään kuntien välisenä yhteistyönä Jyväskylän kaupunkiseudulla.

Kunnanvaltuusto linjasi Petäjäveden pysyvän itsenäisenä kuntana, kun se maanantaina antoi lausuntonsa hallituksen luonnoksesta kuntarakennelaiksi.

”Kuntaliitosten sijaan pitää kehittää kuntayhteistyötä”, lausunnossa esitetään.

Kunnanjohtaja **Teppo Sirniö** arvostelee kuntaliitoksia ainoaksi lähtökohdaksi hallituksen lakiluonnoksessa. Lähtökohta on hänestä väärä.

”Maaseutualueet alkavat näivettyä, palvelut keskittyvät isoihin kuntiin, ja maaseudun kehittäminen pysähtyy”, Sirniö epäilee.

Petäjävesi ehdottaa maakunnallisia palveluita Keski-Suomeen. Sosiaalipalvelutkin voidaan järjestää. Kuntayhtymän sopimus sairaanhoitopiiristä mahdollistaa sen.

Sairaanhoitopiirin purkaminen veisi vuosia. Sadan miljoonan euron omaisuuden jako poikisi kuntien riitoja. Uusi keskussairaala maksaa 300 miljoonaa euroa.

Sirniö ihmettelee hallituksen hoppua kuntarakenneuudistuksessa. Lakiesityksen on määrä valmistua nyt keväällä. Kuntakuulemiset jäänevät muodollisuudeksi.

”En ole koskaan nähnyt näin huonoa ja röyhkeää lainvalmistelua”, Sirniö haukkuu.

Maakunnissa riittää Sirniön mukaan järkeä kehitellä kuntien yhteistyötä. Petäjävesi tekee sitä monella tapaa, kirjastotoimessa esimerkiksi.

Kuntatalous vaatii Sirniön mukaan jatkuvaa hereillä oloa. Valtionosuuksia aiotaan uudistaa ja kiristää niin, että pienet kunnat menettävät rahoitusta.

”Meillä on taseessa vielä viisi miljoonaa euroa ylijäämää.”

Sirniö toimii Petäjäveden ohella Multian kunnanjohtajana. Multia antaa rakennelaista samoin kunnan itsenäisyyttä sekä yhteistyötä painottavan lausunnon.

Petäjävedellä asuu 4 000 ihmistä ja Multialla alle 1 900. Petäjävesi verotti toissa vuonna 20 prosenttia ja Multia 19,75 prosenttia.

JUHANI VIITALA

JANNE NOUSIAINEN

Kunnanjohtaja Teppo Sirniö veisi Petäjäveden ja Multian koko Keski-Suomen yhteistyöhön kuntapalveluissa.

PÄIVÄN KYSYMYS

Montako naista kuolee väkivallan uhrina?

Tänään vietetään kansainvälistä naistenpäivää. YK on julistanut tämän vuoden naistenpäivän kansainväliseksi teemaksi naisiin ja tyttöihin kohdistuvan väkivallan lopettamisen.

Kuinka monta naista ja tyttöä kuolee päivässä väkivallan uhrina, tiedottaja Tomi Kuhanen Suomen UN Womenista?

Tarkkoja tilastoja asiasta ei ole, koska kaikki eivät ota väkivaltaa riittävän vakavasti. Väkivallan tiedetään tappavan enemmän 15–44-vuotiaita naisia kuin malaria, syöpä ja liikenneonnettomuudet. Monissa maissa väkivallasta johtuvat naisten kuolemat raportoidaan kuitenkin poliisille onnettomuuksina tai itsemurhina. Joskus kuolinsyyksi saatetaan kirjata ’kohtalo’.

Missä maissa naisiin ja tyttöihin kohdistuva väkivalta on erityisen suuri ongelma?

Tämä ylittää maantieteelliset ja uskonnolliset rajat. Erityisen suuri ongelma on kehitysmaissa, joissa naisten syrjintä työelämässä, taloudessa ja päätöksenteossa on yleistä. Esimerkiksi Afrikan maaseudulla jopa seitsemän naista kymmenestä kokee väkivaltaa.

Yli 600 miljoonaa naista elää maissa, joissa perheväkivalta ei ole rikos.

Mitä Suomen UN Women tekee väkivallan kitkemiseksi?

Naistenpäivänä keräämme varoja hankkeisiin, joilla tuetaan lakien muuttamista, tarjotaan palveluja väkivallan uhreille ja edesautetaan pysyvän asennemuutoksen aikaansaamista. Naisten taloudellisen itsenäisyyden vahvistaminen ja osallistuminen yhteiskunnalliseen elämään miesten rinnalla ovat osoittautuneet tehokkaiksi keinoiksi vähentää väkivaltaa.

Mitä tavallinen suomalainen voi tehdä, jotta väkivallan määrä vähenisi?

Jokainen voi itse vaikuttaa omalla toiminnallaan ja lähipiirissään. Väkivaltaa ei pidä hyväksyä missään muodossa eikä kenenkään tekemänä. Väkivaltaan pitää aina puuttua, myös silloin, kun se tapahtuu naapurissa tai kadulla. Elämä ilman väkivaltaa on jokaisen oikeus.

MAIJA ALA-SIURUA

POIMINTOJA KUNTIEN LAUSUNNOISTA

Yhdistämisselvitystä, selvityksen käsittelyä ja kuntalaisten kuulemista ei voida toteuttaa lakiesityksen edellyttämässä määräajassa.

Valtioneuvoston toimivalta ryhtyä kuntajaon muutostoimiin on perusteltu, jos kunnan kyky järjestää peruspalveluja on vaarantunut tai jos ei päästä sopimukseen niitä järjestävästä toiminnallisesta kokonaisuudesta.

Oulu

Kuntauudistuksen tulee tapahtua kuntalähtöisesti vapaaehtoiselta pohjalta.

Pelkästään kuntauudistuksella ei saada toimivaa kuntarakennetta ja samalla toimivaa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta.

On huolehdittava kuntien riittävästä rahoituksesta ja otettava huomioon muun muassa harva asutus ja etäisyydet maakuntakeskuksiin.

Kuusamo

Kuntarakenteelle esitetyt kriteerit asukasluvun, työssäkäynnin ja oppilasmäärän osalta eivät perustu tosiasioihin kunnan kyvystä järjestää palvelunsa, vaan ne tukevat pelkästään tavoitetta suuremmasta kuntakoosta.

Uusi kuntarakenne ei tuo kansantaloudellista säästöä, koska palvelujen etääntyminen moninkertaistaa asiakkaalle aiheutuvat kustannukset käytettynä aikana ja matkakustannuksina.

Isokyrö

Kuntien valtuustoilla on viime kädessä päätösvalta kuntaliitoksessa, mikä on ainoa oikea tapa demokraattisessa Suomessa.

Siilinjärvi tarvitsee selvitykset eri vaihtoehdoista. Tämä lakiluonnos näkee vain yhden vaihtoehdon, liitosselvityksen keskuskaupungin kanssa.

Kuntarakenneuudistuksen nopea eteneminen sote-uudistukseen nähden saattaa pahimmillaan johtaa epätarkoituksenmukaisiin, tehottomiin ja toimimattomiin ratkaisuihin.

Siilinjärvi, pääministeri Jyrki Kataisen (kok.) synnyinkunta

Lakiesityksessä esitetyt määräajat ovat tiukat ja epärealistiset

Kokkola on lakiluonnoksen mukaan selvitysvelvollinen kriisityvän kunnan kriteerien mukaan. Vajaan 50 000 asukkaan kunnalle kuntaliitos ei voi olla talouden tervehdyttämiskeino. Laissa tulee määritellä asukasmäärä, minkä ylittävät kunnat eivät ole selvitysvelvollisia.

Ei ole kuntien kannalta oikein eikä reilua vähentää peruspalveluiden valtionosuuksia yhdistymisavustusten perusteella.

Kokkola, valtiovarainministeri Jutta Urpilaisen (sd.) kotikunta

Tarkoituksena on hyödyntää selvitysalueen uusia järjestelyjä muissa uusissa kunnissa. Työnimenä voi olla vapaakuntakokeilu.

On mahdollista harkita valtioneuvoston toimivallan vahvistamista, mikäli kuntauudistuksessa sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ratkaisuissa ei ole edetty riittävästi asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Jyväskylä, kuntaministeri Henna Virkkusen (kok.) kotikaupunki

Selvitys ei saa rajautua vain yhden suurkunnan muodostamiseen. Varsinaisten kuntaliitosten ohella kunnilla tulisi olla mahdollisuus syventää yhteistoimintaa.

Hankasalmen kunta on valmis jatkamaan itsenäisenä kuntana, mikäli tehtävän selvityksen kautta ei löydy erityisiä perusteita kuntaliitoksiin ja/tai Hankasalmen kunta katsoo, ettei yhdistymisratkaisu ole sen etujen mukainen.

Hankasalmen kunta, jonka kunnanjohtajana toimii kuntaministeri Virkkusen puoliso Matti Mäkinen.

Esitys on jatkoa viime keväänä esillä olleeseen kuntien kuulemiseen, jossa kunnat pääsääntöisesti tyrmäsivät karttapohjalla esitetyt kuntarakenteet. Tilanne ei ole muuttunut kuin sekavammaksi.

Tärkeää on saada ensin selvyys soteratkaisusta ja vasta sen jälkeen tarkastella kuntarakennetta.

Selvitysvelvollisuus on pakkotoimenpide, joka on ristiriidassa lakiehdotuksen toisen pykälän asukkaiden itsehallinnon edellytysten vahvistamisen kanssa.

Somero